

ครูบาวงศ์กับการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งตามแนวศีล 5
Kruba Wongsā and the Enhancement of Community Strength
According to the Five Precepts

กรรณิการ์ ตั้งตุลานนท์ Kunnikar Tangtulanont
นักวิชาการอิสระ, บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
Independent Scholar, Graduate School Mahachulalongkornrajavidyalaya
University

บทคัดย่อ

สังคมไทยปัจจุบัน เห็นคุณค่าทางวัตถุมากกว่าคุณค่าทางจิตใจ โดยมีกระแสทุนนิยมไหลเข้ามาทำให้เกิดความอยากได้ไม่รู้จบ และสิ่งต่างๆ ถูกใช้เป็นเครื่องมือสนับสนุนให้เกิดค่านิยมใหม่อันเป็นเหตุให้เกิดปัญหาสังคมด้านพฤติกรรม เช่น ไม้มีความอดทน เห็นแก่ตัว เบียดเบียนกัน เป็นต้น กลายเป็นปัญหาทางจิต ซึ่งพระพุทธศาสนามีแนวทางแก้ไขปัญหาด้วยการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมซึ่งเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานที่ชาวพุทธคุ้นเคย คือศีล 5 เมื่อได้รับข้อเสนอให้รักษาศีล 5 อย่างจริงจัง ผลลัพธ์ที่ได้ คือสังคมเรียบร้อยและมีความสุข การรักษาศีล 5 ช่วยให้ชีวิตดำเนินไปอย่างพอดี

ในบทความนี้ผู้เขียนได้ยกกรณีศึกษา คือชุมชนพระบาทห้วยต้ม จังหวัดลำพูน เป็นชุมชนที่มีสมาชิกเป็นชาวกะเหรี่ยงที่รักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัดตามคำสั่งสอนของครูบาวงศ์ ให้เลิกเบียดเบียนผู้อื่น ให้อภัยประมาท มั่งมีสวัสดิคติตลอดไป ห้ามดื่มหรือจำหน่ายสุราที่ทำให้ประมาท และเป็นต้นเหตุของการทำผิดศีลข้ออื่นๆ การรักษาศีล 5 ทำให้ชุมชนพระบาทห้วยต้มทั้ง 10 หมู่บ้านอยู่ร่วมกันด้วยความสงบสุข

คำสำคัญ : การสร้างเสริม, ชุมชนเข้มแข็ง, ศีล 5

Abstract

Today's Thai society appreciates material value more than spiritual value. The influx of capitalism leads to the infinite desire; moreover, various media seem to induce unfavorable behaviors such as impatience, selfishness, and exploit. These cause social problems and then turn to be mental problems. However, the problems can be solved by applying behavioral modification according to Buddhist principle. Earnestly practicing the five precepts, the fundamental discipline being well known among Buddhist, results in the peaceful society and maintains proper life.

In this article, the author raises the case study of Phra Bat Huay Tom's community in Lamphun province to represent the advantages of precept practice. The members of this community who are Karen seriously practice the five precepts according to Kruba Wongsas's teaching : avoiding exploiting others, being vegetarianism, refraining from drinking and selling alcohol beverage which is the cause of heedlessness and brings about immoral behavior. By retaining the good conduct of five precepts, all ten villages of Phra Bat Huay Tom's community are Key living together in peace.

Key words: Enhancement, Community Strength, Five Precepts

บทนำ

ความสุขเกิดขึ้นได้อย่างไร ในสังคมไทยยุคทุนนิยมนี้ ความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทำให้พฤติกรรมคนไทยเปลี่ยนไป นิยมวัตถุ อยากได้อะไรก็มี หากความสุขใส่ตัวมากขึ้นเรื่อยๆ จนขาดความเกื้อกูลช่วยเหลือกัน ขาดความรับผิดชอบต่อกัน ขาดการปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ทางสังคม เป็นต้น เกิดเป็นปัญหาด้านความขัดแย้ง สิ่งแวดล้อม ครอบครัวยาสเสพติด อาชญากรรม เป็นต้น ปัญหาเหล่านี้เป็นเหตุให้สังคมไม่สงบสุข กระทบถึงความมั่นคงทางสังคม และความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน

หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาว่าด้วยความประพฤติดีที่ดั่งงามทางกายและวาจาหรือกายสุจริตและวจีสุจริต ถือเป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิต เพื่อให้กายวาจาเรียบร้อยและจิตใจสงบเยือกเย็น เป็นเครื่องป้องกันการทุจริต หลักธรรมนี้คือศีล 5 เป็นหลักธรรมที่มีมิติทางสังคมที่เป็นรากฐานทางวัฒนธรรม แสดงถึงความเจริญในด้านวิถีชีวิต การปรับตัว การคิด การมีวินัยที่คนไทยถือปฏิบัติตลอดมา และมีส่วนช่วยให้สังคมเข้มแข็งและเกิดความสงบเรียบร้อย ศีล 5 นี้มีข้อปฏิบัติคือ (1) เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์ (2) เจตนางดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของมิได้ให้ (3) เจตนางดเว้นจากการประพฤติดีในกาม (4) เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ (5) เจตนางดเว้นจากการเสพของมึนเมาอันเป็นเหตุแห่งความประมาท (พระไตรปิฎกภาษาไทย 11/315/302-303) ส่วนประโยชน์หรืออานิสงส์ที่มีศีลสมบูรณ์จะได้รับ คือ มีโภคทรัพย์เป็นอันมากที่มีความไม่ประมาทเป็นเหตุ กิตติศัพท์อันงามย่อมขจรไป เข้าไปบริษัทโดยยอมแลกแล้วถ้าไม่เก้อเขิน ย่อมไม่หลงลืมสติตาย และหลังจากตายแล้วย่อมไปเกิดในสุคติโลกสวรรค์ (พระไตรปิฎกภาษาไทย 10/150/94-95)

ส่วนกรณีศึกษา คือ ชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นชุมชนชาวกะเหรี่ยงปกากะญอสะกอที่ย้ายมาจากตำบลแม่ต๋ืน อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และปกากะญอโปที่ย้ายมาจากจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และประเทศพม่า ซึ่งผู้เขียนจะศึกษาวิธีการเสริมสร้างชุมชนเข้มแข็งตามแนวศีล 5 ของครูบาวงศ์แห่งวัดพระพุทธบาทห้วยต้ม ท่านได้กำหนดให้สมาชิกทุกคนของชุมชนพระบาทห้วยต้มต้องรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด เพื่อการอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุขตั้งแต่ปี พ.ศ. 2513 เป็นต้นมา รวมเวลากว่า 44 ปีที่ชาวชุมชนรักษาศีล 5 ได้เคร่งครัด รับประทานมังสวิรัตทุกคน เมื่อเดือนเมษายน ปีพ.ศ. 2558 สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติได้ประกาศให้ชุมชนพระบาทห้วยต้มเป็น “หมู่บ้านรักษาศีล 5” ที่น้อมนำเศรษฐกิจพอเพียงไปปฏิบัติ ไม่กินเนื้อสัตว์ และเชิดชูให้เป็นต้นแบบของโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 (ชุมชนพระบาทห้วยต้มรับโล่รักษาศีล 5, 2559)

แนวคิดเรื่องศีล

1. ความหมายของศีล

คำว่าศีล แปลว่า ความปกติเรียบร้อยของความประพฤติ เพราะเว้นสิ่งที่ควรเว้น ประพฤติสิ่งที่ควรประพฤติ (สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน), 2538) ศีลโดยเนื้อหาหมายถึง ระเบียบที่ได้บัญญัติเพื่อประพฤติดีปฏิบัติให้เกิดภาวะปกติขึ้นที่กายวาจา ศีลคือการปฏิบัติเกี่ยวกับระเบียบการที่อยู่ภายนอก ศีลพัฒนากายวาจาให้น่าดู เมื่อบุคคลมีศีลเป็นพื้นฐานจิตก็เป็นสมาธิได้ง่าย (พุทธทาสภิกขุ, 2539) ในคัมภีร์วิสุทธิมรรคปรากฏข้อความว่า ศีลแปลว่า

ปกติ คือทำกายวาจาให้เป็นปกติเรียบร้อย ไม่ทำความเดือดร้อนให้แก่ผู้ใด ศิลทำให้กายใจเยือกเย็น ไม่ต้องเดือดร้อน (พระพุทธโฆสเถระ, 2554)

ในคัมภีร์พระไตรปิฎก พระพุทธเจ้าตรัสไว้ว่า “เมื่อใดแล อุบาสกเป็นผู้เว้นขาดจากการฆ่าสัตว์ เป็นผู้เว้นขาดจากการลักทรัพย์ เป็นผู้เว้นขาดจากการประพฤติผิดในกาม เป็นผู้เว้นขาดจากการพูดเท็จ เป็นผู้เว้นขาดจากการเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท เมื่อนั้นอุบาสกชื่อว่าผู้มีศีล” (พระไตรปิฎกภาษาไทย 23/25/269) ในกฎทนต์สูตร พระพุทธเจ้าตรัสกับพราหมณ์กุกกัณณะว่า “นิตยทานที่ทาสีบกัณมาถวายเจาะจงบรรพชิตผู้มีศีล เป็นยัญที่ใช้ทุนทรัพย์และมีการตระเตรียมน้อยกว่า แต่มีผลานิสงส์มากกว่า. . . มีการสร้างวิหาร อุทิศถวายแก่สงฆ์จากทิศทั้ง 4. . . มีการถึงพระรัตนตรัยเป็นที่พึง. . . มีการสมาทานศีล 5 คือ เจตนาเป็นเหตุเว้นจากการฆ่าสัตว์. . . มีการออกบวชประพฤติพรหมจรรย์ ตั้งอยู่ในศีล 3 ชั้น คือ จูฬศีล มัชฌิมศีล และมหาศีล. . .” (พระไตรปิฎกภาษาไทย 9/352/147) จึงกล่าวได้ว่า ศีล เป็นกฎระเบียบในการดำเนินชีวิตตามทัศนะทางพระพุทธศาสนา มีบัญญัติข้อปฏิบัติไว้ว่า ศีล 5 ศีล 8 ของคฤหัสถ์ ศีล 10 ของสามเณร ศีล 227 ของภิกษุ และศีล 331 ของภิกษุณี เมื่อผู้มีศีล ได้กระทำให้เป็นปกติตามธรรมชาติของทุกข์สุข ผู้มีศีลนั้นจะไม่สร้างความหวาดกลัวให้แก่สังคม

2. องค์ประกอบของศีล 5

ในสังคิยสูตร ได้กล่าวถึงสิกขาบท 5 หรือข้อปฏิบัติ 5 ประการ (พระไตรปิฎกภาษาไทย 11/315/302-303) คือ

1) ปาณาติปาตา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการฆ่าสัตว์รวมถึงการทำร้ายร่างกาย และศีลนี้ขาดได้ด้วยเหตุ 5 อย่าง คือ สัตว์นั้นมีชีวิต รู้ว่าสัตว์นั้นมีชีวิต มีเจตนาจะฆ่า พยายามฆ่า และสัตว์นั้นตายเพราะถูกฆ่า (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540)

2) อทินนาทานา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการถือเอาสิ่งของที่เจ้าของไม่ได้อนุญาต ด้วยการขโมย และศีลนี้ขาดได้ด้วยเหตุ 5 อย่าง คือ ของนั้นเจ้าของหวงแหน รู้ว่าของนั้นเจ้าของหวงแหน ตั้งใจลักขโมย พยายามลักขโมย และได้ของนั้นมาด้วยความพยายาม (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540)

3) กาเมสุมิฉฉาจารา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการประพฤติผิดในกาม และศีลนี้ขาดได้ด้วยเหตุ 4 อย่าง คือ วัตถุอันไม่ควรถึง มีจิตคิดที่จะเสพในวัตถุอันไม่ควรถึงนั้น มีความพยายามในอันเสพ และร่วมสังวาสกัน (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540)

4) มุสาวาทา เวรมณี เจตนางดเว้นจากการพูดเท็จ และศีลนี้ขาดได้ด้วยเหตุ 4 อย่าง คือ เรื่องไม่จริง เจตนาจะพูดเรื่องนั้น พูดหรือแสดงออกไป และผู้ฟังเข้าใจเนื้อความนั้น (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540)

5) สุราเมรัยมีชชปมาทัญฐานา เวมณี เจตนาถวณจากการเสพของมีนเมา คือสุรา และเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท และศีลนี้ขาดได้ด้วยเหตุ 4 อย่าง คือ ของนั้นเป็นของมีนเมา มีเจตนาจะดื่มน้ำเมานั้น มีความพยายามจะดื่มน้ำเมานั้น น้ำเมานั้นล่องล้าออกไป (มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2540)

ส่วนการพิจารณาคุณลักษณะของศีลมี 8 ประการ คือ (1) ศีลในเบื้องต้นหรือเบื้องต้นปลายแม้สิกขาบทเดียวไม่มีขาด ชื่อว่าศีลไม่ขาด (2) ศีลตอนกลางแม้สิกขาบทเดียวไม่มีขาด ชื่อว่าศีลไม่ทะลุ (3) ศีลตามลำดับ 2-3 สิกขาบทไม่มีขาด ชื่อว่าศีลไม่ต่าง (4) ศีลไม่มีขาด ชื่อว่าศีลไม่พร้อย ซึ่งคุณลักษณะเหล่านี้ไม่ถูกทำลายด้วยเมณฺสงโยค 7 (พระไตรปิฎกภาษาไทย 23/47/56) มีความโกรธและความผูกโกรธเป็นบาปธรรม (5) ศีลที่ทำความเป็นไทยด้วยการปลดปล่อยจากความเป็นทาสของตัณหา (6) ศีลที่เป็นศีลของวิญญูชนทั้งหลายเช่นพระพุทธเจ้า สรรเสริญ (7) ศีลที่เป็นศีลที่ตันทาภิภูมิจึงกล้าแต่ต้องหรือกล่าวโทษ (8) ศีลที่เป็นศีลที่ทำให้เกิดอุปการสมาธิ อปัณาสมาธิ มรรคสมาธิ และผลสมาธิ

3. โทษของการละเมิดศีล 5

ผู้ปฏิบัติศีล ต้องได้รับโทษคือไปเกิดในอบายทุกติวินิบาตนรกหลังจากตายแล้ว ในสารัชชสูตร พระพุทธเจ้าได้กล่าวโทษของการขาดศีลไว้ว่า อุบาสกประกอบด้วยธรรม 5 อย่าง คือ เป็นผู้ฆ่าสัตว์ เป็นผู้ลักทรัพย์ เป็นผู้ประพฤติดินกาม เป็นผู้กล่าวคำเท็จ เป็นผู้ดื่มน้ำเมา อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท ย่อมเป็นผู้ยังลงสู่ความครั่นคร้าม (พระไตรปิฎกภาษาไทย 22/171/182-185) ในเวรสูตร พระพุทธเจ้าได้ตรัสเรื่องภัยเวรว่า อุบาสกไม่ละภัยเวร 5 ประการ เรียกว่าผู้มีศีล ย่อมเข้าถึงนรก ภัยเวรคือการฆ่าสัตว์ การลักทรัพย์ การประพฤติดินกาม การพูดเท็จ การเสพของมีนเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นเหตุแห่งความประมาท ย่อมประสบภัยเวรทั้งในปัจจุบันและในสัมปรายภพ ย่อมเสวยทุกข์โศกนันทน์สแห่งจิต อุบาสกผู้ละภัยเวร 5 ประการ เรียกว่าผู้มีศีล ย่อมเข้าถึงสุคติ ไม่ประสบภัยเวรทั้งในปัจจุบันและในสัมปรายภพ ย่อมไม่เสวยทุกข์โศกนันทน์สแห่งจิต (พระไตรปิฎกภาษาไทย 22/175/184)

สรุปว่าศีล 5 เป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานสำหรับชาวพุทธ เพื่อควบคุมกายวาจาให้เรียบร้อย เว้นจากการล่วงละเมิดกันและกัน เมื่อชาวพุทธรักษาศีล 5 ได้เคร่งครัด ย่อมก่อให้เกิดระเบียบวินัยของการอยู่ร่วมกันในสังคม ศีล 5 ช่วยพัฒนาพฤติกรรมและคุณภาพของจิตใจให้มีคุณธรรม และช่วยส่งเสริมสังคมโดยรวมให้เกิดความสงบสุข นอกจากนี้อันสืบเนื่องจากการรักษาศีล ทำให้ผู้รักษาศีลประสบกับสิ่งที่น่าปรารถนา น่าพอใจ อันเป็นประโยชน์ต่อชีวิตในปัจจุบัน และชีวิตในเบื้องหน้า เพราะศีลจะคุ้มครองผู้รักษาศีลไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ให้ผู้รักษาศีลพบกับความสุขในโลกหน้าและให้ประโยชน์สูงสุดแก่ชีวิตที่เกิดขึ้น เนื่องจากศีลเป็นฐานรองรับคุณธรรมในระดับสูงขึ้นไป ในทางตรงข้ามถ้าบุคคลขาดการรักษาศีล สังคมย่อมไม่สงบสุขและ

อันตรายต่างๆ อาจมาถึงโดยไม่คาดคิด ทำให้สังคมขาดการช่วยเหลือเกื้อกูลกัน จนเป็นเหตุให้สังคมเสื่อมโทรม ทำร้ายกัน และอยู่ร่วมกันอย่างหวาดระแวง

กรณีศึกษา: ครุบาวงศ์กับชุมชนพระบาทห้วยต้ม

1. ประวัติครุบาวงศ์และวัดพระพุทธรูปห้วยต้ม ครุบาวงศ์หรือพระครูพัฒนกิจจานุรักษ์หรือครูบาชัยยะวงศาพัฒนา (พระใบฎีกาคำจันท์ ปภสสโร, มปป.) ตามประวัติ ได้บรรพชาเป็นสามเณรที่วัดพระธาตุแก่งสร้อย จังหวัดตาก โดยมีครูบาชัยลังกาเป็นอาจารย์ ต่อมาได้มีโอกาสปรนนิบัติและถวายตัวเป็นศิษย์ครูบาศรีวิชัย นอกจากนี้ครูบาชัยลังกาได้นำท่านไปฝากตัวเป็นศิษย์ของครูบาพรหมจักร อดีตเจ้าอาวาสวัดพระพุทธรูปตากผ้าและได้อุปสมบทเมื่ออายุ 20 ปี ในสมัยที่ครูบาศรีวิชัยต้องอธิกรณ์ ครุบาวงศ์ได้ถูกกลั่นแกล้งให้ลาสิกขา แต่ท่านไม่ยอมลา จึงครองผ้าขาวแทน ต่อมาได้อุปสมบทใหม่ มีฉายาว่าจันทวิโส ท่านได้เรียนวิชาการต่างๆ จากครูบาชัยลังกา เช่น ธรรมะภาษาล้านนา การปฏิบัติกัมมัฏฐาน รุ่งดงค์ วัตร ฝึกการดำรงชีวิตในป่าขณะรุ่งดงค์ เป็นต้น ท่านติดตามครูบาอาจารย์หลายองค์เพื่อจาริกออกรุ่งดงค์ไปตามสถานที่ต่างๆ และอบรมสั่งสอนชาวเขาในหมู่บ้าน เมื่อท่านเป็นพระภิกษุก็ได้ออกรุ่งดงค์ไปตามป่าเขาเป็นเวลากว่าสิบปี เพื่อแสวงหาสัจธรรมความหลุดพ้นจากสังสารวัฏ และเผยแผ่คำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้แก่ชาวเขา ไกลถึงสุดเขตแดนไทยข้ามไปฝั่งพม่า เมื่ออายุ 28 ปี ท่านเดินรุ่งดงค์กลับมาที่อำเภอลี่และช่วยครูบาอภิชัยชาวปี่สร้างถนน โรงเรียน วัดต่างๆ เมื่ออายุ 33 ปี ท่านมาจำพรรษาที่วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม และปฏิสังขรณ์วัดร้างให้กลับมาเจริญรุ่งเรืองอีกครั้งเป็นวัดพระพุทธรูปห้วยต้ม ท่ามกลางพลังศรัทธาของชาวปกาเกอะญอในชุมชนพระบาทห้วยต้ม (หลวงปู่ชัยยะ วงศาพัฒนา, 2559)

วัดพระพุทธรูปห้วยต้ม สร้างขึ้นเมื่อปี พ.ศ. 2444 ตามประวัติเคยเป็นวัดร้าง ในปี พ.ศ. 2489 ครูบาบุญ มหาชัย เจ้าคณะอำเภอลี่ ครูบาอินตะแห่งวัดพวงคำ ครูบาคำสุนแห่งวัดบ้านแว่นได้ประชุมคณะศรัทธาแล้วนิมนต์ครุบาวงศ์ (พระจันทวิโสภิกขุ) แห่งวัดป่าพลู ไปทำการบูรณปฏิสังขรณ์ให้เป็นวัด หลังเสร็จสิ้นการบูรณะ วัดพระพุทธรูปห้วยต้มก็มีความมั่งคั่งด้วยศิลปกรรมผสมผสานแบบล้านนาและพม่า ประกอบด้วยศาสนสถานสำคัญหลายแห่ง มีครุบาวงศ์เป็นผู้ออกแบบ และได้รับความร่วมมือในการสร้างจากชาวกระเหรี่ยงในชุมชน มีพระอุโบสถทรงล้านนา วิหารพระเมืองแก้ววิหารครอบรอยพระพุทธรูปห้วยต้ม พระมหาธาตุเจดีย์ศรีเวียงชัย มณฑปพระเจ้าเก้าตื้อ มณฑป พระพุทธรูปทกบ หอพระไตรปิฎก และเจ้าน้ำหรือสะดือเมือง (หลวงปู่ชัยยะ วงศาพัฒนา, 2559)

2. ความเป็นมาของชุมชนพระบาทห้วยต้ม ชุมชนพระบาทห้วยต้ม ตั้งอยู่ที่อำเภอลี่ จังหวัดลำพูน มีสมาชิกเป็นชาวกระเหรี่ยง 2 เผ่า คือชาวปกาเกอะญอสะกอที่ย้ายมาจาก

อำเภอแม่ระมาด จังหวัดตาก และชาวปกาเกอะญอไปที่ย้ายมาจากจังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดแม่ฮ่องสอน และประเทศพม่า สืบเนื่องจากในปี พ.ศ. 2513 รัฐบาลไทยมีโครงการสร้างเขื่อนภูมิพล ทำให้ชาวกะเหรี่ยงในพื้นที่ไม่มีที่อยู่ที่ทำกิน ต้องอพยพไปอยู่ที่อื่น ทำให้ชาวกะเหรี่ยงบางส่วนอพยพไปอยู่เหนือเขื่อน และบางส่วนอพยพไปอยู่ใกล้อารามกลางป่าที่ครูบาวงค์จำพรรษาอยู่ ในอดีตครูบาวงค์เคยเดินธุดงค์ตามหมู่บ้านชาวเขาในจังหวัดตาก แม่ฮ่องสอน เชียงใหม่ และลำพูน ทำให้ชาวเขารู้จักและเคารพศรัทธาท่านมาก เมื่อมีความเดือดร้อน จึงพากันเดินทางไปขอพึ่งบุญและอยู่ถือศีลปฏิบัติธรรมกับท่าน สมัยนั้นพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นหินศิลาแลง สภาพทั่วไปแห้งแล้ง ความเป็นอยู่ยากลำบาก แต่ด้วยคำสั่งสอนของครูบาวงค์ สมาชิกในชุมชนจึงมุ่งมั่นต่อสู้กับอุปสรรคอย่างไม่ย่อท้อ (พระครูสิริสุตาภิธัมม (ศุภชัย สุทธิญาณ), 2540) ในปี พ.ศ. 2518 ชุมชนพระบาทห้วยต้มได้รับแต่งตั้งให้เป็นหมู่บ้าน ต่อมาในปี พ.ศ. 2521 พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จเยี่ยมราษฎรในหมู่บ้านพระบาทห้วยต้ม ทรงทอดพระเนตรเห็นสภาพพื้นที่และชีวิตความเป็นอยู่ของราษฎรชาวเขา ทรงโปรดเกล้าให้รับหมู่บ้านพระบาทห้วยต้มอยู่ภายใต้มูลนิธิโครงการหลวง มีพระราชดำริให้ทำป่าอนุรักษ์ ทำป่าปรับปรุงระบบนิเวศน์ และสร้างอ่างเก็บน้ำ 3 อ่าง เพื่อใช้บริโภคและใช้ในการเพาะปลูก

เมื่อเริ่มจัดตั้งเป็นชุมชนพระบาทห้วยต้ม ครูบาวงค์สั่งให้ชาวกะเหรี่ยงที่เคยสู้รบและกินเนื้อสัตว์ ต้องปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ที่ท่านกำหนดไว้ เพื่อความเรียบร้อยในชุมชน ชาวกะเหรี่ยงต้องนำมิดอาวุธที่เคยฆ่าสัตว์มาถวายวัด ณ บริเวณหลุมที่ทางวัดเตรียมไว้ให้ และสาบานว่าจะไม่ฆ่าสัตว์อีก ไม่บริโภคเนื้อสัตว์ ไม่ดื่มไม่จำหน่ายของมีเมาหรือสิ่งเสพติด และต้องรับประทานมังสวิรัตตลอดไป ซึ่งกฎกติกาของครูบาวงค์ ทำให้สมาชิกในชุมชนเป็นคนดี มีศีลธรรม ไม่เบียดเบียนกัน และไม่ป็นปัญหาของสังคม นอกจากนี้คำสั่งสอนของครูบาวงค์ได้เน้นเรื่องการให้ทาน รักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด และปฏิบัติภาวนาเป็นประจำ (วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม, 2559) และเพื่อเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนอยู่ร่วมกันอย่างสงบสุข ให้ทุกคนเข้าวัดทำบุญฟังเทศน์ทุกวันพระ ให้ใช้ชีวิตอย่างพอเพียง ให้รักและดูแลครอบครัว ให้อนุรักษวัฒนธรรมของชนเผ่า เช่น การทอผ้า การแต่งชุดประจำเผ่า การพูดภาษากัน เป็นต้น จากกฎเกณฑ์ที่ตั้งไว้ ส่งผลให้ชุมชนมีความเข้มแข็งและสามัคคีกันมากขึ้น และได้สืบทอดรูปแบบการดำเนินชีวิตของสมาชิกทั้ง 10 หมู่บ้าน ครูบาวงค์ได้มรณภาพลงเมื่อวันที่ 17 พฤษภาคม พ.ศ. 2543 แต่คำสั่งสอนของท่านยังอยู่ และสืบทอดถือปฏิบัติอย่างเคร่งครัดจากสมาชิกในชุมชนพระบาทห้วยต้มจนถึงปัจจุบันนี้

3. ศึกษาหลักการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งตามแนวคิด 5 ของครูบาวงค์ ครูบาวงค์เป็นพระภิกษุที่ทำงานด้านเผยแผ่พระพุทธศาสนา สมัยที่ท่านยังออกธุดงค์ไปในที่ต่างๆ ท่านสอนชาวกะเหรี่ยงให้รู้จักธรรมะอย่างซึ้งๆ สมัยนั้นความเชื่อเรื่องภูตผียังมีอยู่ ท่านสอนโดยทำให้

ดูเป็นตัวอย่าง ท่านเทศน์พุทธชาดกจากคำถาม และสอนชาวกะเหรี่ยงให้รู้จักพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ ท่านค่อยๆ สอนธรรมะให้เข้าใจได้อย่างถูกต้อง จนเกิดเป็นศรัทธาแล้วน้อมนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เพื่อให้ชีวิตมีความสุขขึ้น เมื่อชาวกะเหรี่ยงมีโอกาสเข้ามาอยู่อาศัยในชุมชนพระบาทห้วยต้ม ครูบาวงศ์จึงสั่งสอนสมาชิกในชุมชนให้ฝึกปฏิบัติตนตามแนวศีล 5 อย่างเคร่งครัด ให้ทำบุญทำทาน และปฏิบัติธรรมเป็นประจำ หลักการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งตามแนวศีล 5 ของครูบาวงศ์ มีดังนี้

1) การรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด

ศีล 5 เป็นข้อปฏิบัติตามเจตนา คือ (1) เป็นเครื่องงดเว้นจากการฆ่าสัตว์ (2) เป็นเครื่องงดเว้นจากการลักทรัพย์ (3) เป็นเครื่องงดเว้นจากการประพฤติดีกในกาม (4) เป็นเครื่องงดเว้นจากการพูดเท็จ (5) เป็นเครื่องงดเว้นจากการดื่มน้ำเมาคือสุราและเมรัยอันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท (พระไตรปิฎกภาษาไทย 11/286/225) ศีลนี้ช่วยขจัดกิเลส เมื่อปฏิบัติเป็นประจำ ทำให้ใจเย็น ไม่วุ่นวาย และมีอานิสงส์ทำให้ได้โลกทรัพย์สมบัติมาก กิตติศัพท์ดีงามขจรไป มีความเชื่อมั่นเมื่อไปในที่ชุมนุมชน ไม่เป็นผู้หลงตาย และเมื่อตายแล้วย่อมมีสุคติเป็นที่ไป (พระไตรปิฎกภาษาไทย 13/80/254)

หลักการสอนของครูบาวงศ์ เน้นการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด เนื่องด้วยศีล 5 นี้จะรักษากายวาจาของผู้ปฏิบัติให้เรียบร้อย ทำให้สังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข มีสามัคคี และร่วมแรงร่วมใจกันทำงานได้สำเร็จ ครูบาวงศ์เทศน์สีกถาเป็นประจำ เพื่อขัดเกลาจิตใจชาวกะเหรี่ยงให้อ่อนโยน ให้เห็นถึงความสำคัญของการรักษาศีล 5 อย่างจริงจัง และสอนให้ใส่ใจในการทำบุญ เพราะบุญกรรมจะเกิดขึ้นได้ด้วยใจตนเอง (พระใบฎีกาคำจันทร์ ปภสสโร, มปป.) ท่านห้ามสมาชิกในชุมชนพระบาทห้วยต้มกินเนื้อสัตว์อันเป็นเหตุให้ต้องฆ่าสัตว์ ทำให้ผิดศีลข้อที่ 1 และห้ามดื่มหรือจำหน่ายสุราของมีเมาอันเป็นเหตุให้ขาดสติ ทำให้ผิดศีลข้อที่ 5 และเป็นเหตุต่อให้ผิดศีลข้ออื่นๆ ท่านสอนว่า “ถ้าเราเบียดเบียนสัตว์อีก สัตว์ก็มาเบียดเบียนเราอีก โรคภัยไข้เจ็บก็จะตามมาอีก ถ้าเรากินมังสวิรัต เราก็ได้เบียดเบียนใคร” นอกจากนี้ท่านเทศน์ชาดกต่างๆ เพื่อชี้ให้เห็นถึงคุณโทษและกฎแห่งกรรม สมาชิกในชุมชนเลิกกินเนื้อสัตว์อย่างเด็ดขาด เปลี่ยนมารับประทานมังสวิรัตตลอดไป (สำนักงาน กศน. จังหวัดลำพูน, 2558) และปฏิบัติรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัดจนถึงบัดนี้

2) การรับประทานมังสวิรัต

ในสมัยที่ครูบาวงศ์ยังออกธุดงค์อยู่นั้น มีชาวกะเหรี่ยงนำอาหารที่มีเนื้อสัตว์มาถวาย ท่านหยิบฉันทะที่เป็นพี่ช้แก่ท่านนั้น ทำให้ชาวกะเหรี่ยงสงสัย ท่านจึงเทศน์เรื่องในพุทธชาดกให้ฟังเป็นการชี้ให้เห็นถึงกฎแห่งกรรมและผลดีของการรักษาศีล ชาวกะเหรี่ยงจึงได้รับประทานมังสวิรัตตามท่าน เมื่อทุกคนเข้ามาอยู่ร่วมกันเป็นชุมชนพระบาทห้วยต้ม ครูบาวงศ์สั่งสอนทั้ง

พระภิกษุสงฆ์ในวัดและสมาชิกในชุมชนให้เลิกฉันและรับประทานเนื้อสัตว์ เพราะผิดศีลและเป็น การเบียดเบียนชีวิตผู้อื่น ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สรรพสัตว์ทั้งหลายย่อมรักและหวงแหนชีวิต ตัวเอง ถ้าไม่เบียดเบียนกัน ทุกชีวิตก็อยู่ด้วยกันอย่างมีความสุข นอกจากนี้ได้กล่าวว่า มีอาหาร อื่นอีกมากมายที่ทำให้ร่างกายเจริญเติบโต จึงไม่มีความจำเป็นที่ต้องกินเนื้อสัตว์ ซึ่งครูบาวงศ์ เคยตั้งจิตอธิษฐานว่าจะไม่เบียดเบียนชีวิตคนหรือสัตว์ ไม่ขอกินเนื้อสัตว์อีกต่อไป เพื่อให้ศีลของ ท่านบริสุทธิ์ขึ้นไปเรื่อยๆ (สอนกิมมังสวิวัติ, 2559) ดังนั้นครูบาวงศ์จึงตั้งกฎเกณฑ์ของการไม่กิน เนื้อสัตว์และไขของสัตว์ ไม่ฆ่าสัตว์ทุกชนิด และไม่นำเนื้อสัตว์เข้ามาในชุมชนอย่างเด็ดขาด กำหนดให้ทุกคนในชุมชนต้องปฏิบัติมั่งสวิวัติอย่างเคร่งครัด และไม่มีการดื่มหรือจำหน่ายของ มึนเมาในชุมชนอีกต่อไป การกินมั่งสวิวัติของคนในชุมชน ทำให้เกิดผลลัพธ์ที่ดี เช่น สมาชิกปลูก พืชผักผลไม้ไว้กินเอง รายจ่ายต่อครัวเรือนเริ่มลดลง และสมาชิกมีสุขภาพแข็งแรงขึ้น เป็นต้น

3) การปฏิบัติธรรม

ครูบาวงศ์เทศน์สั่งสอนเรื่องการปฏิบัติธรรม ด้วยการดูลมหายใจเข้าออก ให้มีสติอยู่กับ ลมหายใจ ทำใจให้สงบ ไม่ฟุ้งซ่าน ไม่พูดคุย ปฏิบัติกัมมัฏฐานอย่าได้ขาด ให้ภavana “พุทโธ อัน ว่างพระพุทธเจ้าได้ตรัสรู้สังขธรรมทั้ง 4 ก่อนสัตว์ทั้งหลาย แล้วนำมาสั่งสอนสัตว์ทั้งหลายบ่อยๆ ให้ได้ตรัสรู้สังขธรรม ทำให้ถึงมรรคผลนิพพาน อปัมาโน มีประมาณได้ ธัมโม อันว่าพระนระวะโร กุตรธรรมเจ้า 9 ประการ 10 กับ ทั้งพระปริยัติธรรม อันทรงไว้ยังสัตว์ผู้ปฏิบัติตามบ่อยๆ เพื่อไม่ให้ได้ไปตกอบาย ให้สัตว์ทั้งหลายได้ถึงสุดดีที่ดี คือขึ้นฟ้าและนิพพาน อปัมาโน มีคุณหา ประมาณได้ สังโฆ อันว่าพระสังฆเจ้าอันเป็นสาวกฟังคำสอนแห่งพระพุทธเจ้าแล้วปฏิบัติชอบ และเชื่อด้วยตนด้วยปากด้วยใจ แล้วสั่งสอนคนทั้งหลายให้กระทำ ปฏิบัติตามคำสอนแห่ง พระพุทธเจ้าด้วยดี อปัมาโน มีคุณหาประมาณได้” (พระใบฎีกาคำจันท์ ปภสสโร, มปป.) การ ปฏิบัติกัมมัฏฐานนี้ให้กระทำเป็นประจำทุกครั้งที่เข้าวัด

4) สอนหลักการทำงาน

ครูบาวงศ์ได้เทศน์ว่า โขบุญเป็นเรื่องใหญ่ ให้หมั่นทำบุญให้มาก มีเงินน้อยทำน้อย มี เงินมากทำมาก ถ้าไม่มีเงินก็เอาแรงกายเข้าไปช่วยงาน บุญนั้นเป็นเสมือนเกราะแก้วที่คอย ค้ำครองตนทำบุญไม่ใช่เห็นผลทันตา บุญกุศลทำสะสมไปเรื่อยๆ เปรียบการปลูกข้าวที่ค่อยๆ งอกงาม การสร้างบุญควรสร้างเมื่อมีชีวิต หากพ้นจากโลกนี้ไปแล้ว ต้องไปเสวยกรรมอย่างเดียว (สำนักงาน กศน จังหวัดลำพูน, 2558) เมื่อท่านมาบูรณปฏิสังขรณ์วัดและสร้างถาวรวัตถุในวัด พระพุทธบาทห้วยต้ม ลูกศิษย์ชาวกะเหรี่ยงมาช่วยงานตามกำลังของแต่ละคน ท่านเป็น ผู้ออกแบบ ส่วนลูกศิษย์เป็นผู้ออกแรงสร้าง ท่านใช้โอกาสนี้สอนหลักการทำงานหรืออิทธิบาท 4 (พระไตรปิฎกภาษาไทย 10/184/130-131) ให้ลูกศิษย์ได้เรียนรู้ และได้พัฒนาทักษะเพื่อการ ทำงานในอนาคต เป็นการฝึกอาชีพให้แก่ลูกศิษย์ด้วย

5) กำหนดประเพณีทำบุญทอดกฐินสามัคคี

ครูบาวงศ์เห็นว่า สมาชิกในชุมชนพระบาทห้วยต้ม นอกจากมีพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องยึดเหนี่ยวจิตใจ มีศีล ๕ เป็นเครื่องกำกับความประพฤติ มีการปฏิบัติธรรมช่วยให้จิตใจสงบ และเว้นจากเนื้อสัตว์ นอกจากนี้สมาชิกในชุมชนควรมีหลักยึดอื่น เพื่อสร้างศรัทธาและพลังสามัคคีให้เกิดขึ้นในชุมชน ครูบาวงศ์ได้คิดและวางวัฒนธรรมการทำบุญทอดกฐินสามัคคี (เสถียรโกเศศ, 2520) ให้ชุมชนถือปฏิบัติเป็นงานประจำปี ในพระวินัยปิฎกได้กล่าวถึงกฐินชั้นธกะ พระพุทธเจ้าทรงอนุญาตให้ภิกษุกรานกฐิน ถือเป็นมูลเหตุของเรื่องกฐิน (พระไตรปิฎกภาษาไทย 5/306/145-146) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตฺโต) ได้กล่าวไว้ว่า การทอดกฐินเป็นเรื่องของโยม ส่วนของพระภิกษุเรียกว่ากรานกฐิน เป็นกฐินในฐานะเป็นเรื่องของพระภิกษุ ถือเป็นพระวินัย เป็นพุทธานุญาต เป็นเรื่องสำคัญที่บัญญัติไว้ เพื่อการปฏิบัติของพระสงฆ์ โดยเฉพาะ ส่วนทอดกฐินเป็นกฐินในฐานะกฐินทาน เป็นเรื่องของอุบาสกอุบาสิกาที่จะจัดการถวายทานอันเนื่องด้วยเรื่องของกฐินตามพุทธบัญญัติ (พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตฺโต), 2549)

ประเพณีทำบุญทอดกฐินสามัคคีของชุมชนพระบาทห้วยต้ม เป็นงานที่จัดหลังจากออกพรรษา มีการห่มผ้าพระมหาราชาศรีเจดีย์ศรีเวียงชัย และทำบุญ “ตานกินทานไข่” โดยใช้ต้นไทรขนาดใหญ่สูงประมาณ 5-10 เมตร และแขวนเครื่องไทยทานที่ชาวบ้านนำมาร่วมบุญ มีตั้งแต่ 5 ต้นขึ้นไป เพื่อ 5 ครุบา คือ ครุบาชัยลังกา ครุบาพรหมจักร ครุบาศรีวิชัย ครุบาขาวปี ครุบาวงศ์ โดยจัดเป็นขบวนแห่ไปตามชุมชนทั้ง 10 หมู่บ้าน ระยะทางประมาณ 8 กิโลเมตร เป็นประเพณีแสดงถึงความสามัคคีและพลังของกองทัพธรรมที่ยิ่งใหญ่ของชาวกระเหรี่ยงที่เลื่อมใสศรัทธาในพระพุทธศาสนา (แห่ครัวทานงานปอยหลวง, 2559) ส่งผลให้เกิดความสงบสุขในชุมชนพระบาทห้วยต้มจนถึงทุกวันนี้

สรุปว่า การสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งตามแนวศีล 5 ของครูบาวงศ์ เริ่มจากให้สมาชิกในชุมชนพระบาทห้วยต้มยอมรับวิถีชีวิตใหม่ที่มีศีล 5 กำกับอย่างเคร่งครัด และมีข้อกำหนดอื่นที่คอยสนับสนุนให้การรักษาศีล 5 เป็นผลสำเร็จ ได้แก่ รับประทานมังสวิรัตตลอดไปเพื่อตัดโอกาสของการละเมิดศีล ปฏิบัติธรรมเพื่อให้เกิดปัญญา รู้คิด สอนการทำงานแบบฝึกจากสถานที่จริงเพื่อความสำเร็จของการสร้างถาวรวัตถุในวัดพระบาทห้วยต้ม และมีประเพณีทำบุญทอดกฐินสามัคคี เพื่อรวมพลังในการบำรุงพระพุทธศาสนาและมีสิ่งยึดเหนี่ยวจิตใจเพิ่มขึ้น ซึ่งชาวกระเหรี่ยงในชุมชนมีความสุขจากการปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครูบาวงศ์ที่ให้ทำทาน รักษาศีล 5 และปฏิบัติธรรมสม่ำเสมอเพื่อความสงบของทุกคนและสะสมบุญไว้ในภพหน้า

สภาพปัญหาเดิม และผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากคำสั่งสอนของครูบาวงศ์

คำสั่งสอนของครูบาวงศ์ตามหลักศีล 5 ทำให้ชาวกะเหรี่ยงหลุดพ้นจากความทุกข์ยาก มีชีวิตที่มั่นคงขึ้น มีอาชีพสุจริต มีวัดและถาวรวัตถุให้ได้ยึดเหนี่ยวจิตใจ มีวัฒนธรรมประเพณีให้สามารถสืบค้นถึงรากเหง้าของตัวเอง จากการศึกษาพบว่า ชาวกะเหรี่ยงในชุมชนพระบาทห้วยต้มมีความเปลี่ยนแปลงในหลายด้านจากการอยู่ถือศีลปฏิบัติธรรมกับครูบาวงศ์

1) ด้านความรู้ เดิมชาวกะเหรี่ยงนับถือบูชาผี ไม่รู้จักพระพุทธศาสนา ครูบาวงศ์ได้สอนธรรมะให้รู้อย่างเข้าใจ จนชาวกะเหรี่ยงเกิดความศรัทธาในพระพุทธเจ้าและพระสงฆ์ จากนั้นจึงสั่งสอนเรื่องโลกและชีวิต การดำเนินชีวิตให้ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนา เรื่องกฎแห่งกรรม การรักษาศีล 5 ให้บริสุทธิ์ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงเปลี่ยนมารับประทานมังสวิรัต มีศรัทธาต่อครูบาวงศ์จนได้ติดตามมาอาศัยอยู่ใกล้วัดพระพุทธรูปบาทห้วยต้ม

2) ด้านความเชื่อ ชาวกะเหรี่ยงเริ่มมีความเชื่อที่ถูกต้องตามหลักพระพุทธศาสนาจากการพิจารณาด้วยปัญญาที่ไม่มีความงมงายกับสิ่งที่ไม่เป็นเหตุเป็นผลเช่นความเชื่อดั้งเดิมที่นับถือลัทธิผี เมื่อชาวกะเหรี่ยงอพยพมาอยู่ใกล้วัดพระพุทธรูปบาทห้วยต้ม ได้เปลี่ยนมานับถือพระพุทธศาสนา และพากันละทิ้งประเพณีดั้งเดิมที่เคยปฏิบัติ

3) ด้านทัศนคติ ครูบาวงศ์ใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา ช่วยเปลี่ยนทัศนคติของชาวกะเหรี่ยงมาเป็นผู้มีศรัทธาในพระพุทธศาสนา ท่านสอนวิธีการดำเนินชีวิตที่เรียบง่ายให้ชาวกะเหรี่ยงผู้ยากไร้ เร่ร่อน ไม่มีความมั่นคงในชีวิต ให้ปฏิบัติตามหลักธรรมพื้นฐานคือศีล ๕ ทำให้ชาวกะเหรี่ยงได้ปฏิบัติจนเกิดเป็นทัศนคติที่ดีในการดำเนินชีวิตให้มีความสุข

4) ด้านพฤติกรรม การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมจะเกิดขึ้นได้ ต้องมีความเชื่อและศรัทธาดังนั้นธรรมะและกิจกรรมของครูบาวงศ์ สามารถปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของชาวกะเหรี่ยงให้รู้จักให้ทาน รักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด และปฏิบัติธรรมเป็นประจำ

บทสรุป

หลักศีล 5 เป็นข้อปฏิบัติขั้นพื้นฐานในการดำเนินชีวิตตามทัศนะทางพระพุทธศาสนา เพื่อการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างสงบสุข เพราะศีลนี้เป็นเกราะคุ้มครองผู้รักษาศีลไม่ให้ประพฤติก่อให้เกิดผู้อื่น เมื่อบุคคลรักษาศีล 5 บริสุทธิ์แล้ว ย่อมมีระเบียบวินัยในการอยู่ร่วมกันในสังคม ศีลนี้ยังช่วยพัฒนาด้านพฤติกรรมและคุณภาพของจิตใจให้มีคุณธรรม ส่งผลโดยตรงต่อสังคมส่วนรวมให้เกิดความสงบเรียบร้อย นอกจากนี้ยังคุ้มครองผู้รักษาศีลไม่ให้ตกไปในที่ชั่ว ให้ผู้รักษาศีลพบกับความสุข และเป็นฐานรองรับหลักพุทธธรรมในระดับที่สูงขึ้นไป

กรณีศึกษาครูบาวงศ์กับชุมชนพระบาทห้วยต้มพบว่า หลักการสร้างเสริมชุมชนเข้มแข็งตามแนวศีล 5 ของครูบาวงศ์ ช่วยให้ชุมชนพระบาทห้วยต้มมีความสุข มีวิถีชีวิตที่พอเพียง อันเกิดจากการรักษาศีล 5 อย่างเคร่งครัด มีการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมให้ชาวกะเหรี่ยง

รับประทานมังสวิรัตตลอดไป ทำให้ไม่มีการเบียดเบียนกัน และวิถีวัฒนธรรมประเพณีที่มีอยู่ คอยยึดเหนี่ยวจิตใจของสมาชิกในชุมชนให้ยึดมั่นในพระพุทธศาสนา และปฏิบัติตามคำสั่งสอน และกฎเกณฑ์ที่ครูบาวงศ์ได้วางเอาไว้ และสืบทอดต่อไปยังคนรุ่นหลัง นอกจากนี้ยังเป็นกำแพง กั้นไม่ให้กระแสทุนนิยมและอิทธิพลจากภายนอกสามารถหลั่งไหลเข้ามายังชุมชนพระบาทห้วยต้มทั้ง 10 หมู่บ้าน

เอกสารอ้างอิง

- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2539). **พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. (2540). **วิสุทธิธรรมรคแปล ภาค 1 ตอน 2**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- _____. (2540). **มังคลัตถทีปนีแปล เล่ม 2**. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- พระครูสิริสุตาทิพย์ (สุกขชัย สุทธิญาณ). (2540). **พระชัยยะวงศานุสสติ**. กรุงเทพมหานคร: ป. สัมพันธ์การพิมพ์.
- พระใบฎีกาคำจันทร์ ปภสสโร. (มปป). **ประวัติพระครูพัฒนกิจจานุรักษ์**. ลำพูน.
- พระพุทธรูปโสธร. (2554). **คัมภีร์วิสุทธิธรรมรค**. สมเด็จพระพุฒาจารย์ (อาจ อาสภมหาเถร) แปล. พิมพ์ครั้งที่ ๑๐. กรุงเทพมหานคร: บริษัท ธนาเพรส จำกัด.
- _____. (2546). **คัมภีร์วิสุทธิธรรมรค**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: บริษัทประยูรวงศ์พรินต์ติ้ง จำกัด.
- พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต). (2549). **ปัญหาขัดแย้งในโลกแก้ได้ด้วยกฐิน**. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์สวย จำกัด.
- พุทธทาสภิกขุ. (2539). **ทาน ศีล ภาวนา**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์สุภาพใจ.
- สมเด็จพระญาณสังวร (เจริญ สุวฑฺฒโน). (2538). **ความจริงที่ต้องเข้าใจ**. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์.
- เสถียรโกเศศ. (2520). **การศึกษาเรื่องประเพณีไทยและชีวิตชาวนาไทยสมัยก่อน**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา.
- ชุมชนพระบาทห้วยต้มรับโล่รักษาศีล 5 [ออนไลน์]. แหล่งที่มา: <http://www.dailynews.co.th/education/๓๑๗๕๘๗> [5 มีนาคม 2559].
- วัดพระพุทธบาทห้วยต้ม. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

68 วารสาร มจร ปรัชญาปริทรรศน์ ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน 2561)

<http://www.itti-patihan.com/ประวัติ-ครูบาชัยยะวงศาพัฒนา-วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม.html> [3 มกราคม 2559].

สอนกินมังสวิรัตติ. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://www.dharma-gateway.com/monk/monk_biography/kb-chaiya-wongsa/kb-chaiya-wongsa-hist-๐๒.htm [1 มีนาคม 2559].

สำนักงาน กศน, จังหวัดลำพูน, วัดพระพุทธรบาทห้วยต้ม, [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

http://๒๐๒.๑๔๓.๑๑๓๔.๒๐๑/nfe_lee/UserFiles/File/knowledgelee [28 ธันวาคม 2558].

หลวงปู่ชัยยะ วงศาพัฒนา. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.honmeungbua.com/saha/chaiwangsa.html> [4 มีนาคม 2559].

หลวงปู่ชัยยะ วงศาพัฒนา (๓). [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://my.dek-d.com/natbaiton/writer/viewlongc.php?id=๗๔๗๘๕๑&chapter=๔๐> [4 มีนาคม 2559].

แห่งครัวทานงานปอยหลวง. [ออนไลน์]. แหล่งที่มา:

<http://www.manager.co.th/Travel/ViewNews.aspx?NewsID=๙๕๐๐๐๑๕๔๔๐๓> [4 มีนาคม 2559].

